

Sygn. akt VIII U. 5077/13

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2014r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział VIII Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący **SSO Julia Przylębska**

Protokolant st. sekr. sąd. Monika Sawka

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2014r. w Poznaniu

odwołania (...)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

z dnia 04 października 2013r. Nr(...)

oraz odwołania **K. K.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

z dnia 04 października 2013r. Nr (...)

w sprawie (...)

przy udziale zainteresowanego W. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu

1. Zmienia zaskarżoną decyzję i stwierdza, że odwołująca K. K. podlegała od dnia 01 marca 2013r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia w firmie (...) na podstawie umowy o pracę

2. Przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu na rzecz Kancelarii adw. M. O. w P., ul. (...) kwotę 180 zł + VAT (sto osiemdziesiąt złotych + VAT) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego z urzędu

Sygn. akt VIII U 5077/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 04.10.2014r., nr (...), znak: OU290300/D/2013-004585/001, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. działając na podstawie przepisów art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1, art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1, art. 38 ust. 2, art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) oraz art. 2, art. 11, art. 26 i art. 300 Kodeksu pracy oraz art. 83 § 1 Kodeksu cywilnego stwierdził, że **K. K.** nie podlegała od dnia 01.03.2013r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym:

emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia w firmie (...) na podstawie umowy o pracę.

W uzasadnieniu powyższej decyzji organ rentowy wskazał, że K. K. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przez płatnika (...) została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od dnia 01.03.2013r. W okresie od dnia 12.04.2013r. do 14.05.2013r. płatnik składek wypłacił wynagrodzenie za czas choroby. Za okres od dnia 15.05.2013r. do 07.06.2013r. złożono roszczenie o wypłatę zasiłku chorobowego w związku z niezdolnością do pracy z tytułu zatrudnienia u w/w płatnika. Płatnik wyjaśnił, że K. K. została polecona przez znajomą. Z umowy o pracę wynika, że K. K. została zatrudniona jako pracownik administracyjno - biurowy w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem 1.600 zł brutto na czas nieokreślony. Zakres obowiązków wskazuje na konieczność prowadzenia bieżących spraw biurowych (obsługa korespondencji, dostarczanie dokumentów do urzędów i klientów, zakup materiałów biurowych), poszukiwanie i pozyskiwanie nowych klientów, dbanie o dobre kontakty z klientami. Organ rentowy stwierdził, że zawarta umowa o pracę była umową dla pozorów mającą na celu uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Stanowisko to organ rentowy poparł m.in. wyrokami Sądu Najwyższego, w tym wyrokiem z dnia 16.03.1999r., sygn. akt II UKN 512/98 OSN- Izba Administracyjna Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Nr 9, poz. 368, w którym mowa jest o pozornych umowach o pracę bez zamiaru jej świadczenia w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Od powyższej decyzji z zachowaniem ustawowego trybu i terminu odwołały się K. S. i K. K., wnosząc o uchylenie zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, iż K. K. podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w firmie (...) na podstawie umowy o pracę od dnia 01.03.2013r.

W uzasadnieniu odwołujące wskazały, że obecnie K. K. przebywa na urlopie macierzyńskim, gdyż w dniu (...) urodziła córkę A.. K. K. jest samotną matką i nadal jest pracownikiem K. S., ma wymagane kwalifikacje pracownika administracyjno-biurowego, została przeszkolona z BHP i (...), ma również doświadczenie zawodowe.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie i powołując argumenty przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji wniósł o oddalenie odwołań i o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pismem procesowym z dnia 16.04.2014r., ustanowiony dla odwołującej K. K. pełnomocnik z urzędu, sprecyzował stanowisko odwołującej i wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez orzeczenie, iż K. K. od dnia 01.03.2013r. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia jej na podstawie umowy o pracę przez K. S., prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą: K. S. (...).

W uzasadnieniu pełnomocnik odwołującej wskazał, że K. K. nie znała K. S. przed zawarciem umowy o pracę. Na w/w stanowisko pracy została polecona przez osobę poprzednio na nim pracującą - M. K.. Z tego względu, nie ulega wątpliwości, iż zajmowane przez odwołującą stanowisko pracy istniało zanim została ona na nim zatrudniona, tym samym nie zostało specjalnie dla niej utworzone. Do odwołania z dnia 07.11.2013r. odwołująca się dołączyła cztery oświadczenia osób, którym jako pracownik K. S., przedstawiała oferty usług świadczonych przez przedsiębiorcę. Wynika z nich, iż K. K. oferowała w/w usługi zarówno osobiście, jak i telefonicznie. K. K. podjęła pracę na początku II trymestru ciąży, a mianowicie w dniu 01.03.2013r., podczas gdy poród był zaplanowany na koniec sierpnia 2013r. Decydując się na nią, nie miała powodów, aby przypuszczać, że jej ciąża będzie ciążą zagrożoną wymagającą przerwy w pracy. Co więcej, odwołująca urodziła wcześniej dwójkę dzieci i nigdy nie miała problemów z donoszeniem ciąży. Jako dowód na wskazaną wyżej okoliczność może posłużyć świadectwo pracy wystawione przez Zakład (...), z którego wynika, iż przed urodzeniem pierwszej z córek, tj. T. T. w dniu 29.04.2003r., odwołująca przeszła na urlop dopiero w dniu 10.03.2003r., a więc dopiero na półtora miesiąca przed porodem.

Na rozprawie w dniu 22.12.2014r., ustanowiony dla odwołującej K. K. pełnomocnik z urzędu wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego z urzędu, które nawet w części nie zostały opłacone.

Na rozprawie w dniu 18.08.2014r., Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego W. S..

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca K. K. urodziła się w dniu (...), ukończyła Szkołę Zasadniczą Handlową w Zespole Szkół Handlowych w P., z zawodu jest sprzedawcą.

Odwołująca K. K. potrafi obsługiwać komputer oraz ma kilkuletnie doświadczenie na stanowisku sprzedawcy.

Odwołująca K. S. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą od października 2012r. do dnia 31.10.2014r. pod nazwą (...) w P.. W ramach prowadzonej działalności odwołująca zajmowała się wykonywaniem elementów na targi do zabudowy stoisk. Ponadto przedmiotem prowadzonej działalności były roboty budowlane, wykończeniowe, wykonywanie instalacji elektrycznych, zakładanie stolarki budowlanej, sprzedaż detaliczna wyrobów tekstylnych, odzieży i obuwia prowadzona na straganach i targowiskach, sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub przez Internet.

Odwołująca K. S. z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej uzyskiwała miesięcznie zyski w wysokości około 5.000 zł, po odliczeniu wszystkich wydatków.

Odwołująca K. K. w stosunku do płatnika składek – odwołującej K. S. jest osobą obcą. K. K. nie знаła K. S. przed zawarciem umowy o pracę.

Z umowy o pracę z dnia 28.02.2013r., wynika, że odwołująca K. K. została zatrudniona w firmie odwołującej K. S. pod nazwą (...) w P. od dnia 01.03.2013r. na stanowisku pracownika administracyjno - biurowego w pełnym wymiarze czasu pracy na czas nieokreślony za wynagrodzeniem 1.600 zł brutto miesięcznie.

Odwołująca K. K. miała swoje stanowisko pracy przy ul. (...) w P., gdzie była siedziba firmy odwołującej K. S.. K. K. przychodziła do pracy na godz. 8:00. O godz. 9:00 K. S. wyjeżdżała do stolarni, a K. K. zajmowała się pozyskiwaniem klientów, pracami biurowymi i korespondencją.

Do zakresu obowiązków odwołującej K. K. należała konieczność prowadzenia bieżących spraw biurowych (obsługa korespondencji, dostarczanie dokumentów do urzędów i klientów, zakup materiałów biurowych), poszukiwanie i pozyskiwanie nowych klientów, dbanie o dobre kontakty z klientami.

Na w/w stanowisko pracy K. K. została polecona przez osobę poprzednio na nim pracującą - M. K.. Zajmowane przez odwołującą K. K. stanowisko pracy istniało zanim została ona na nim zatrudniona, tym samym nie zostało specjalnie dla niej utworzone.

Przed zatrudnieniem K. K. płatnik składek K. S. zatrudniała M. K. od dnia 05.12.2012r. do 31.01.2013r. za wynagrodzeniem 1.500 zł i 1.600 zł brutto miesięcznie.

Odwołująca K. K. odbyła szkolenie BHP w dniu 01.03.2013r.

Z zaświadczenia lekarskiego z dnia 27.02.2013r. wynika, że w stosunku do K. K. brak jest przeciwwskazań do podjęcia pracy na stanowisku pracownika biurowego.

K. K. podjęła pracę na początku II trymestru ciąży, a mianowicie w dniu 01.03.2013r., podczas gdy poród był zaplanowany na koniec sierpnia 2013r. Decydując się na nią, nie miała powodów, aby przypuszczać, że jej ciąża będzie ciążą zagrożoną wymagającą przerwy w pracy. Odwołująca urodziła wcześniej dwójkę dzieci i nigdy nie miała problemów z donoszeniem ciąży. Ze świadectwa pracy z dnia 05.09.2006r., wystawionego przez Zakład (...) w P. wynika, iż K. K. przed urodzeniem pierwszej z córek, tj. T. T. w dniu 29.04.2003r. - przeszła na urlop dopiero w dniu 10.03.2003r., a więc dopiero na półtora miesiąca przed porodem.

K. K. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przez płatnika (...) została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od dnia 01.03.2013r.

W okresie od dnia 12.04.2013r. do 14.05.2013r. płatnik składek wypłacił K. K. wynagrodzenie za czas choroby.

Za okres od dnia 15.05.2013r. do 07.06.2013r. złożono roszczenie o wypłatę zasiłku chorobowego w związku z niezdolnością do pracy z tytułu zatrudnienia u w/w płatnika.

Odwołująca K. K. wcześniej przed podjęciem zatrudnienia u odwołującej K. S. pracowała w firmie (...) z siedzibą w P. na stanowisku archiwisty dokumentów za wynagrodzeniem około 1.200 zł netto miesięcznie.

K. K., będąc zatrudnioną w firmie odwołującej K. S. poszukiwała kontrahentów. Mianowicie zatelefonowała do świadka G. H. z firmy (...) z siedzibą w P. i zapytała, czy firma byłaby zainteresowana budowaniem stoiska na Targach w P.. Odwołująca K. K. umówiła się z G. H. by przedstawić jej ofertę. Doszło do spotkania i ustalenia warunków oferty, bez ceny. Ostatecznie G. H. nie wybrała tej oferty.

K. K. składała również oferty handlowe świadkowi J. J., (...). K. K. telefonicznie rozmawiała z J. J. w sprawie oferty. Odwołująca umawiała się z nim na spotkanie w sprawie usług targowych i budowlanych. Do spotkania nie doszło. K. K. była u niego w biurze i zostawiła ofertę.

Firma (...) współpracowała ze spółką (...). Współpraca dotyczyła wykonywania elementów zabudowy targowej oraz zabudowy stoisk. Odwołująca K. K. dzwoniła do firmy (...) celem uzgadniania spraw związanych ze współpracą w tym zakresie. Kontakty te polegały na tym, że za każdym razem negocjuje się cenę i to były kontakty związane z jakąś ofertą.

Poza K. K. płatnik składek nie zatrudniał innych pracowników. Zgłosił jedynie osobę współpracującą - W. S.. Gdy odwołująca K. S. dowiedziała się, że K. K. jest w ciąży nie zatrudniła nikogo na jej miejsce. Stwierdziła, że po takich doświadczeniach już nie chce nikogo zatrudniać, ponieważ dwukrotnie okazało się, że pracownicy przychodzą na bardzo krótki czas. Pracę po K. K. przejęła K. S..

Zaskarżoną decyzją z dnia 04.10.2014r., organ rentowy stwierdził, że K. K. nie podlegała od dnia 01.03.2013r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia w firmie (...) na podstawie umowy o pracę.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie:

- zeznań świadków: G. H. (k. 94), J. J. (k. 94-94v), W. S. (k. 94v-95), A. M. (k. 95), G. M. (k. 123v-124),
- zeznań odwołujących: K. S. (k. 125v-126), K. K. (k. 124-125),
- dokumentów zawartych w aktach organu rentowego nr (...)

Sąd uznał za wiarygodne w całości dokumenty zawarte w aktach pozwanego organu rentowego, albowiem zostały one sporządzone przez kompetentne organy, w zakresie przyznanych im upoważnień i w przepisanej formie. Ponieważ nie były one kwestionowane przez żadną ze stron postępowania i nie wzbudziły wątpliwości Sądu co do ich autentyczności bądź prawdziwości zawartych w nich twierdzeń, nie było podstaw, ażeby odmówić im wiary.

Także wszelkie dokumenty prywatne Sąd wziął pod uwagę, nie powziawszy zastrzeżeń co do ich autentyczności i wartości dowodowej, wobec faktu, że żadna ze stron w toku postępowania nie kwestionowała ich prawdziwości.

Za wiarygodne uznał Sąd zeznania świadków G. H., J. J., W. S., A. M. i G. M.. Zeznania te w ocenie Sądu były spontaniczne, nie nosiły znamion ustalonej wersji, przy tym były logiczne i korespondowały z zeznaniami zainteresowanego i odwołującej. Świadkowie potwierdzili, iż odwołująca K. K. wykonywała swoje obowiązki w firmie odwołującej K. S..

Sąd dał wiarę również zeznaniom odwołujących K. S. i K. K.. Zeznania te były szczere, logiczne i korelowały z zeznaniami świadków, a nadto znajdowały potwierdzenie w dowodach z dokumentów. Odwołująca K. K. opisała jak wyglądał proces świadczenia pracy, czym się zajmowała, w jakich godzinach pracę świadczyła. Odwołująca w sposób przekonujący wyjaśniła motyw, jakimi kierowała się podejmując zatrudnienie w firmie odwołującej K. S.. Odwołująca K. S. w sposób wiarygodny i spójny uzasadniła, czym kierowała się zatrudniając odwołującą K. K..

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy zasadnie i prawidłowo organ rentowy stwierdził, że odwołująca K. K. nie podlegała od dnia 01.03.2013r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia w firmie odwołującej (...) na podstawie umowy o pracę.

Zgodnie z art. 6 ust. 1, art. 8 ust.1, art.11 ust.1, art. 12 ust. 1 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są m.in. pracownikami Z kolei art. 13 cytowanej ustawy wskazuje, że pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. (art. 2 k.p.) Art. 22 § 1 k. p. stanowi, że przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Pozwany organ rentowy wskazywał w zaskarżonej decyzji, że strony zawarły umowę w celu obejścia prawa. Dlatego też jako taka jest ona nieważna i nie wywołała skutku prawnego, a w konsekwencji zainteresowana nie podlegała we wskazanym okresie zatrudnienia ubezpieczeniu społecznemu. Podkreślał, iż zawarcie tej umowy zmierzało do obejścia prawa i miało umożliwić odwołującej K. K. uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Organ rentowy wskazał także, iż zawarta pomiędzy odwołującymi umowa o pracę była pozorna.

Zgodnie z treścią art. 83 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Oświadczenie woli złożone jest dla pozorów wtedy, gdy z góry powziętym zamiarem stron jest brak wywołania skutków prawnych, przy jednoczesnej chęci wprowadzenia innych osób w błąd, co do rzekomego dokonania określonej czynności prawnej. Strony więc udają, że dokonują jakiejś czynności prawnej. Zwyczajna pozorność ma miejsce, gdy pod pozorowaną czynnością prawną nic się nie kryje. Najczęściej czynność taka ma na celu ukrycie innej rzeczywistej i zamierzonej czynności prawnej. W wyroku z dnia 23.06.1986r. (I CR 45/86 nie publ.) Sąd Najwyższy zdefiniował pozorność jako wadę oświadczenia woli polegającą na niezgodności między aktem woli a jej przejawem na zewnątrz.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego istnieje ugruntowane stanowisko w kwestii fikcyjnych umów o pracę. W wyroku z dnia 17.12.1996r. (OSNAP 1997/15/275) Sąd Najwyższy wskazał, że nie podlega ubezpieczeniu społecznemu w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 25.11.1986r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 1989r., Nr 25, poz. 137 ze zm.) osoba, która zawarła fikcyjną umowę o pracę. Pogląd powyższy zawarł Sąd Najwyższy także w wyrokach z dnia 17.12.1996r. (II UKN 32/96, OSNAPiUS 1997 Nr 15, poz. 275) oraz z dnia 17.03.1998r. (II UKN 568/97, OSNAPiUS 1999 Nr 5, poz. 187), gdzie stwierdził, że osoba, która zawarła fikcyjną umowę o pracę nie podlega ubezpieczeniu społecznemu i nie nabywa prawa do świadczeń wypływających z tego ubezpieczenia.

Mając na względzie poczynione uwagi należy rozważyć, czy zawarta przez zainteresowaną umowa o pracę miała charakter umowy fikcyjnej. Przy zawarciu umowy zostały dochowane wymogi formalne. Odwołująca podpisała formalny dokument umowy o pracę. Od jej wynagrodzenia były odprowadzane składki do ZUS oraz zaliczki na podatek dochodowy. Odwołująca K. K. faktycznie pracę świadczyła. Podpisywała listy obecności, świadczyła pracę w firmie odwołującej K. S. i miała ona bieżącą kontrolę nad wykonywanymi przez odwołującą zadaniami. Dowodem

świadczenia przez nią pracy są zgodne zeznania świadków przesłuchanych w niniejszej sprawie i odwołujących, którym Sąd dał wiarę. W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie zostało wykazane, iż strony podpisując umowy o pracę miały z góry powzięty zamiar braku wywołania skutków prawnych, co do rzeczywistego świadczenia pracy przez odwołującą, przy jednoczesnej chęci wprowadzenia innych osób w błąd. Z ustaleń poczynionych przez Sąd wynika jednoznacznie, iż odwołująca K. K. chciała pracować i rzeczywiście swoje obowiązki wykonywała. Umowę o pracę zawarła w dniu 28.02.2013r. Pracodawca z kolei zatrudnił odwołującą, ponieważ miał dużo pracy w stolarni i ktoś musiał zajmować się pozyskiwaniem kontrahentów.

Podkreślenia wymaga fakt, iż wynagrodzenie zarówno odwołującej K. K. jak i poprzedniej pracownicy M. K. zostało określone na poziomie płacy minimalnej, w ocenie odwołującej K. S., adekwatnej do umiejętności odwołującej K. K. oraz do wartości wykonywanej pracy.

Osiągany przez odwołującego dochód nie jest obiektywną przesłanką pozwalającą ocenić, czy pracodawca ma możliwość zatrudnienia pracowników. Co więcej, potrzebę zatrudnienia określonej liczby osób ocenia pracodawca. Przyjęcie stanowiska organu rentowego, iż przedsiębiorca osiągający niewielki dochód lub wręcz stratę nie powinien zatrudniać pracowników, doprowadziłoby do stwierdzenia pozorności umów o pracę wielu pracowników.

Podkreślić należy, iż odwołująca K. S. jako pracodawca miała prawo sama wybrać kogo zatrudni w swojej firmie. Zgodnie z art. 11 Kodeksu pracy nawiązanie stosunku pracy wymaga zgodnego oświadczenia woli pracodawcy i pracownika. Przepis ten statuuje zasadę wolności podejmowania pracy przez pracownika, ale także swobodę pracodawcy nawiązania stosunku pracy z wybraną osobą. Organ rentowy nie ma postaw do tego, by w każdej sytuacji, gdy następuje zawarcie takiej umowy kwestionować ważność łączącego strony stosunku prawnego. Każda sprawa winna być indywidualnie rozważona i przeanalizowana pod kątem wszystkich okoliczności faktycznych.

Mając na uwadze poczynione rozważania w ocenie Sądu brak jest podstaw, by przyjąć iż oświadczenia o zawarciu umowy o pracę zostały złożone dla pozorów.

W tym miejscu warto zwrócić uwagę na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14.03.2001r. (OSNAP 2002/21/527), w którym wskazano, iż nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.). W uzasadnieniu powyższego orzeczenia Sąd Najwyższy podkreślił, że art. 83 k.c. charakteryzuje czynność prawną pozorną przez wskazanie trzech jej elementów, które muszą wystąpić łącznie: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów. Złożenie oświadczenia woli dla pozorów oznacza, że osoba oświadczająca wolę w każdym wypadku nie chce, aby powstały skutki prawne, jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Brak zamiaru wywołania skutków prawnych oznacza, że osoba składająca oświadczenie woli, albo nie chce w ogóle wywołać żadnych skutków prawnych, albo też chce wywołać inne, niż wynikałoby ze złożonego przez nią oświadczenia woli. W niniejszej sprawie jak podkreślono wcześniej nie zostało wykazane przez stronę pozwaną, iż oświadczenia woli stron o zawarciu umowy o pracę były dotknięte wadą pozorności, a zatem nieważne.

Zdaniem Sądu skoro nie zostało wykazane, że umowa była pozorna to należy rozważyć, czy umowa powyższa została zawarta w celu obejścia przepisów ustawy i uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, czy też w celu rzeczywistego świadczenia pracy.

Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z punktu widzenia formalnego nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości (w znaczeniu materialnym) zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez nią zakazane. Pojęcie obejścia prawa i pozorności są sobie znaczeniowo bliskie i niejednokrotnie pokrywają się. Ustalenie, że umowa taka zmierza do obejścia prawa lub jest pozorna wymaga poczynienia konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności jej zawarcia, celu, jaki strony zamierzały

osiągnąć, charakteru wykonywanej pracy i zachowania koniecznego elementu stosunku pracy, jakim jest wykonywanie pracy podporządkowanej.

W niniejszej sprawie konieczne jest zatem rozważenie okoliczności, jakie towarzyszyły podjęciu zatrudnienia przez odwołującą oraz kwestii, czy podjęcie zatrudnienia wpłynęło korzystnie na jej sytuację osobistą.

Poza wszelką wątpliwością pozostaje fakt, że odwołująca podjęła zatrudnienie będąc w ciąży. Oczywiście nie ma przepisu w polskim systemie prawnym, który zabraniałby zatrudniania kobiet w ciąży. Należy jednak zastanowić się czy w tej konkretnej sytuacji zatrudnienie nie zmierzało do obejścia prawa.

Jak już wskazano powyżej odwołująca K. K. pracę świadczyła, a stosunek zobowiązaniowy łączący ją z odwołującą K. S. spełniał wszystkie wymogi niezbędne dla uznania go za stosunek pracy.

W ocenie Sądu nie można w każdym przypadku bez głębokiej analizy stanu faktycznego sprawy podważać ważności i skuteczności zawartych umów o pracę, w sytuacji gdy pracownica jest w ciąży. Nie ma bowiem przepisu, który zabraniałby zatrudniania kobiet w ciąży. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 29.04.1999r. (OSA 2000/3/11), w którym wskazano, iż uznanie, że umowa o pracę zawarta z kobietą w ciąży jest pozorna, prowadziłyby do wprowadzenia w praktyce zakazu zawierania umów o pracę z ciężarnymi. Byłoby to więc sprzeczne z podstawową zasadą prawa pracy określoną w art. 11³ k.p., wprowadzającą zakaz jakiegokolwiek dyskryminacji w stosunkach pracy.

Należy także podkreślić, iż zgodnie z art. 232 k.p.c., strony są zobowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne, zaś sąd może dopuścić dowód przez nie niewskazany. Przepis ten nie nakłada na Sąd żadnego obowiązku, a zwłaszcza przejęcia roli procesowej strony. W ocenie Sądu strona powodowa wykazała, iż odwołująca K. K. miała zamiar faktycznego świadczenia pracy, była zdolna do pracy w momencie jej podjęcia, faktycznie pracę wykonywała. Stosunek umowny, który łączył ją z pracodawcą spełniał wszystkie cechy stosunku pracy. Podkreślić należy, iż sama odwołująca chciała podjąć zatrudnienie. Nadto należy podkreślić, iż pracodawca nadzorował wykonywaną przez odwołującą pracę, wypłacał umówione wynagrodzenie, dokonał zgłoszenia do ZUS i Urzędu Skarbowego, a od wynagrodzenia odprowadzał wszystkie składki i podatki. Pozwany organ rentowy nie przedstawił żadnych dowodów, które mogłyby podważyć argumentację przytaczaną przez obie odwołujące i wiarygodność powoływanych przez nich dowodów.

Skoro, więc wyniki postępowania dowodowego przed Sądem nie potwierdziły ustaleń dokonanych poprzez organ rentowy, które następnie stały się podstawą wydania spornej decyzji o nie podleganiu przez odwołującą ubezpieczeniu społecznemu, to decyzję powyższą należało uznać za błędną. Okoliczności, które zostały ustalone w toku postępowania dowodowego w ocenie Sądu wskazują, iż umowa zawarta przez odwołującą K. K. z odwołującą K. S. nie była umową pozorną, ani nie zmierzała do obejścia prawa i uzyskania w ten sposób świadczeń związanych z ciążą, przysługujących z ubezpieczenia społecznego. Skoro umowa była ważna, to odwołująca przez czas zatrudnienia podlegała ubezpieczeniu społecznemu.

Wyniki postępowania dowodowego przed Sądem doprowadziły do odmiennych ustaleń jak te, których dokonał organ rentowy, dlatego też Sąd mając na względzie zebrany w sprawie materiał dowodowy, na podstawie cytowanych przepisów prawa materialnego i art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w punkcie 1 wyroku zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że odwołująca K. K. podlegała od dnia 01.03.2013r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia w firmie (...) na podstawie umowy o pracę.

Na podstawie § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokatów oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) Sąd w punkcie 2 wyroku przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Poznaniu na rzecz Kancelarii adw. M. O. w P., ul. (...) kwotę 180 zł + VAT tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego z urzędu.

SSO Julia Przyłębska